

ΣΕΒ

Έρευνα και Ανάλυση
Παρατηρητήριο Ανταγωνιστικότητας

Τεύχος 28
Απρίλιος 2005

Δελτίο Ανταγωνιστικότητας

Η ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΘΕΣΗΣ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΑ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ

Σύμφωνα με μελέτη του World Economic Forum:

- Στην 50^η θέση η Ελλάδα σε κατάταξη 58 χωρών με κριτήριο την ανισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών
- Στενή σχέση ανταγωνιστικότητας ανάπτυξης και ανισότητας μεταξύ των δύο φύλων

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Σύνοψη
2. Κριτήρια μέτρησης του χάσματος μεταξύ των δυο φύλων – κατάταξη 58 χωρών
3. Σύγκριση Ελλάδας και Ε.Ε.-15
4. Συσχετίσεις με το κατά κεφαλή ΑΕΠ και με τον δείκτη ανταγωνιστικότητας ανάπτυξης
5. Συμπεράσματα

1. Σύνοψη

Στο παρόν δελτίο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της μελέτης του World Economic Forum με τίτλο «*Women's Empowerment: Measuring the Global Gender Gap*» η οποία αποτελεί μια πρώτη προσπάθεια μέτρησης του βαθμού ανισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών σε 58 χώρες και διερεύνησης της σχέσης του με την ανταγωνιστικότητά τους.

Προκύπτει ότι:

- Σε χώρες όπου υποβαθμίζεται ο ρόλος των γυναικών, δεν αξιοποιείται σωστά το ανθρώπινο δυναμικό και περιορίζονται οι δυνατότητες για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς τους.
- Οι σκανδιναβικές χώρες είναι εκείνες που έχουν καταφέρει να μειώσουν περισσότερο το χάσμα μεταξύ των δύο φύλων, με τη Σουηδία να έρχεται πρώτη στην κατάταξη.

- Ακολουθούν η Νέα Ζηλανδία, ο Καναδάς, η Μεγάλη Βρετανία, η Γερμανία και η Αυστραλία, χώρες οι οποίες έχουν σημειώσει σημαντική πρόοδο τις τελευταίες δεκαετίες στη μείωση των εμποδίων για την πλήρη και ενεργή συμμετοχή των γυναικών στην κοινωνία.

- Η Γαλλία προηγείται των ΗΠΑ στην ίδια κατάταξη, ενώ επτά χώρες της ανατολικής Ευρώπης καταλαμβάνουν θέσεις μεταξύ των 25 πρώτων ενώ στις υψηλότερες θέσεις σε αυτή την ομάδα είναι η Λετονία, η Λιθουανία και η Εσθονία.

- Οι επιδόσεις της Ελβετίας, της Ιταλίας και της Ελλάδας είναι φτωχές, χαμηλότερες από τις επιδόσεις πολλών χωρών της ανατολικής Ευρώπης και χωρών της Λατινικής Αμερικής όπως η Κόστα Ρίκα, Κολομβία και Ουρουγουάη.

- Τις τελευταίες θέσεις καταλαμβάνουν η Βραζιλία, το Μεξικό, η Ινδία, η Κορέα, η Ιορδανία, το Πακιστάν, η Τουρκία και η Αίγυπτος.

- Η Ελλάδα υστερεί πολύ, σε σχέση με το μέσο όρο της Ε.Ε., στο βαθμό συμμετοχής των γυναικών στην πολιτική και στην εκπαίδευση.

Γενικό συμπέρασμα είναι ότι οι χώρες που κατέχουν υψηλές θέσεις στην κατάταξη με βάση το δείκτη ανταγωνιστικότητας ανάπτυξης έχουν καταφέρει να μειώσουν πολύ τις ανισότητες μεταξύ των δύο φύλων.

Η ανάλυση εξυπηρετεί δύο σκοπούς: να προσδιορίσει δυνατά και αδύνατα σημεία και να οδηγήσει σε εφαρμογή πολιτικών που αξιοποιούν την εμπειρία των χωρών με τη μεγαλύτερη επιτυχία στην προώθηση της ισότητας μεταξύ των δύο φύλων.

2. Κριτήρια μέτρησης του χάσματος μεταξύ των δύο φύλων και κατάταξη 58 χωρών

Το WEF, στη συγκεκριμένη μελέτη του, εξετάζει το βαθμό επίτευξης ισότητας μεταξύ των δύο φύλων σε πέντε κρίσιμους τομείς, βασισμένους κυρίως στα ευρήματα του UNIFEM (United Nations Development Fund for Women) για τις παγκόσμιες μορφές ανισοτήτων μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Οι τομείς αυτοί είναι:

1. Συμμετοχή στην οικονομία
2. Οικονομικές ευκαιρίες
3. Συμμετοχή στην πολιτική
4. Συμμετοχή στην εκπαίδευση
5. Υγεία και ευημερία

Η **συμμετοχή των γυναικών στην οικονομία**, δηλαδή η συμμετοχή τους στο εργατικό δυναμικό σε ποσοτικούς όρους, είναι σημαντική όχι μόνο για τη μείωση της διαφοράς του εισοδήματός τους με των ανδρών, αλλά και για την αύξηση του οικογενειακού εισοδήματος και γενικότερα για την τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας.

Οι **οικονομικές ευκαιρίες** αναφέρονται στην ποιότητα της συμμετοχής των γυναικών στην οικονομία πέρα από την απλή συμμετοχή τους στο εργατικό δυναμικό. Αναφέρονται δηλαδή στο είδος της εργασίας, στο ύψος των αμοιβών τους και γενικά στις συνθήκες εργασίας τους.

Η **συμμετοχή στην πολιτική** εκφράζει την παρουσία των γυναικών σε επίσημους ή ανε-

πίσημους μηχανισμούς λήψης αποφάσεων και στην επιρροή τους στη διαμόρφωση πολιτικής.

Η **συμμετοχή στην εκπαίδευση** είναι από τους πιο θεμελιώδεις παράγοντες ενίσχυσης των γυναικών σε όλους τους υπόλοιπους τομείς καθώς χωρίς εκπαίδευση δεν είναι δυνατή η δυναμική συμμετοχή τους στην οικονομία και στην πολιτική.

Τέλος, για την **υγεία** λαμβάνονται υπόψη ουσιαστικές διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα ασφάλειας και ποιότητας παροχής υπηρεσιών υγείας.

Η έρευνα καλύπτει 58 χώρες, τις 30 του ΟΟΣΑ και 28 επιπλέον χώρες που αρχίζουν να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην παγκόσμια αγορά.

Σύμφωνα με διαθέσιμα στοιχεία από διεθνείς πηγές, συμπεριλαμβανομένων των δεικτών παγκόσμιας ανάπτυξης της Παγκόσμιας Τράπεζας και της έκθεσης Human Development Report του UNDP (United Nations Development Program), καθώς και με στοιχεία από την ετήσια έρευνα του WEF, Executive Opinion Survey, δημιουργείται μια κατάταξη των 58 χωρών με κριτήριο το βαθμό ανισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών (χάσμα μεταξύ των δύο φύλων).

Και σε αυτή την κατάταξη, τις πρώτες θέσεις καταλαμβάνουν οι σκανδιναβικές χώρες.

Η Ελλάδα βρίσκεται σε πολύ χαμηλή θέση, 50^η μεταξύ 58 χωρών, χαμηλότερα και από πολλές χώρες της ανατολικής Ευρώπης αλλά και από χώρες όπως η Κολομβία, το Μπαγκλαντές και Ταϊλάνδη.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται αναλυτικά οι συνολικές βαθμολογίες των χωρών, η συνολική κατάταξή τους και η κατάταξή τους σε κάθε έναν από τους πέντε τομείς.

Συνολική κατάταξη και κατάταξη στους επιμέρους δείκτες 58 χωρών με κριτήριο το χάσμα μεταξύ των δύο φύλων

Χώρα	Συνολική κατάταξη	Συνολική βαθμολογία*	Συμμετοχή στην οικονομία	Οικονομικές ευκαιρίες	Συμμετοχή στην πολιτική	Συμμετοχή στην εκπαίδευση	Υγεία και ευημερία
Σουηδία	1	5,53	5	12	8	1	1
Νορβηγία	2	5,39	13	2	3	6	9
Ισλανδία	3	5,32	17	7	2	7	6
Δανία	4	5,27	6	1	20	5	2
Φιλανδία	5	5,19	12	17	4	10	4
Νέα Ζηλανδία	6	4,89	16	47	1	11	26
Καναδάς	7	4,87	7	27	11	12	14
Μεγ. Βρετανία	8	4,75	21	41	5	4	28
Γερμανία	9	4,61	20	28	6	34	10
Αυστραλία	10	4,61	15	25	22	17	18
Λετονία	11	4,60	4	6	10	24	48
Λιθουανία	12	4,58	10	11	13	19	44
Γαλλία	13	4,49	31	9	14	31	17
Ολλανδία	14	4,48	32	16	7	42	8
Εσθονία	15	4,47	8	5	30	18	46
Ιρλανδία	16	4,40	37	51	12	9	12
ΗΠΑ	17	4,40	19	46	19	8	42
Κόστα Ρίκα	18	4,36	49	30	9	14	30
Πολωνία	19	4,36	25	19	18	20	38
Βέλγιο	20	4,30	35	37	25	15	16
Σλοβακία	21	4,28	14	33	29	23	35
Σλοβενία	22	4,25	26	15	39	22	19
Πορτογαλία	23	4,21	27	18	31	36	20
Ουγγαρία	24	4,19	30	3	28	39	40
Τσεχία	25	4,19	24	4	43	25	23
Λουξεμβούργο	26	4,15	48	8	33	21	25
Ισπανία	27	4,13	45	34	27	35	5
Αυστρία	28	4,13	42	22	21	38	13
Βουλγαρία	29	4,06	11	14	23	50	55
Κολομβία	30	4,06	41	38	15	13	52
Ρωσία	31	4,03	3	10	47	29	57
Ουρουγουάη	32	4,01	36	26	36	2	56
Κίνα	33	4,01	9	23	40	46	36
Ελβετία	34	3,97	43	42	17	49	7
Αργεντινή	35	3,97	55	29	26	3	54
Νότια Αφρική	36	3,95	39	56	16	30	21
Ισραήλ	37	3,94	28	40	32	28	39
Ιαπωνία	38	3,75	33	52	54	26	3
Μπαγκλαντές	39	3,74	18	53	42	37	37
Μαλαισία	40	3,70	40	36	51	32	15
Ρουμανία	41	3,70	23	31	35	51	47
Ζιμπάμπουε	42	3,66	2	57	34	52	41
Μάλτα	43	3,65	56	43	45	16	24
Ταϊλάνδη	44	3,61	1	39	49	54	32
Ιταλία	45	3,50	51	49	48	41	11
Ινδονησία	46	3,50	29	24	46	53	29
Περού	47	3,47	50	44	38	47	31
Χιλή	48	3,46	52	20	44	40	45
Βενεζουέλα	49	3,42	38	13	52	33	58
Ελλάδα	50	3,41	44	48	50	45	22
Βραζιλία	51	3,29	46	21	57	27	53
Μεξικό	52	3,28	47	45	41	44	51
Ινδία	53	3,27	54	35	24	57	34
Κορέα	54	3,18	34	55	56	48	27
Ιορδανία	55	2,96	58	32	58	43	43
Πακιστάν	56	2,90	53	54	37	58	33
Τουρκία	57	2,67	22	58	53	55	50
Αίγυπτος	58	2,38	57	50	55	56	49

Πηγή: WEF – *Όλες οι βαθμολογίες εκφράζονται σε κλίμακα 1 έως 7, όπου το 7 είναι ο μέγιστος βαθμός ισότητας

3. Σύγκριση Ελλάδας και Ε.Ε.-15

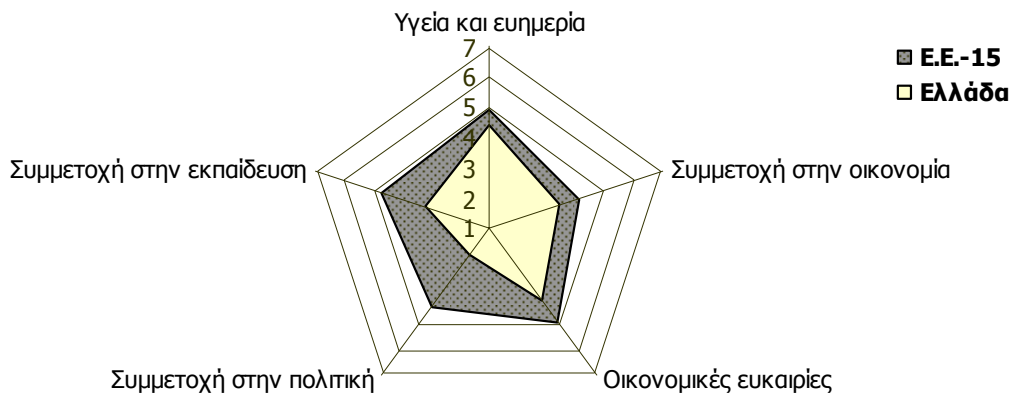
Η Ελλάδα υστερεί σε όλους τους τομείς σε σχέση με τη μέση βαθμολογία της Ε.Ε. των 15 χωρών. Η συνολική βαθμολογία της Ελλάδας είναι περίπου 3,4 ενώ η συνολική βαθ-

μολογία της Ε.Ε. των 15 χωρών είναι περίπου 4,5.

Οι μεγαλύτερες διαφορές παρατηρούνται στη συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική

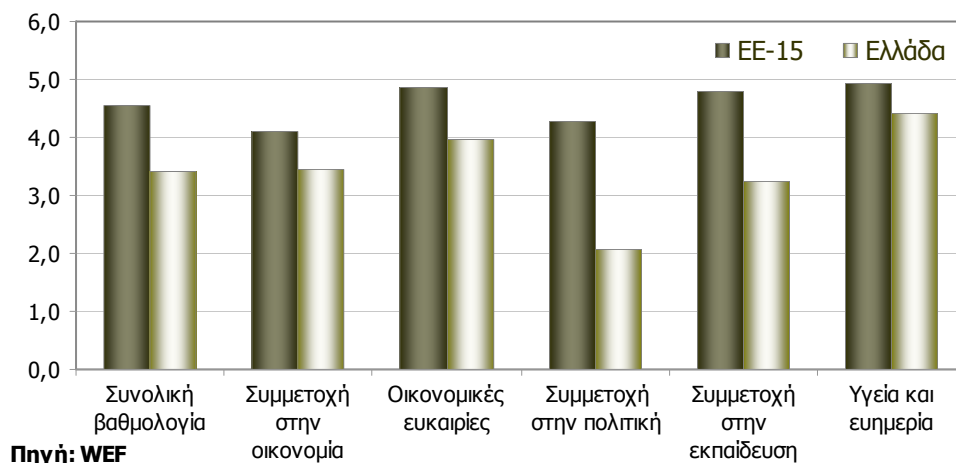
και στη συμμετοχή στην εκπαίδευση.

Βαθμολογία Ε.Ε.-15 στους επιμέρους δείκτες

Πηγή: WEF

Βαθμολογία Ελλάδας και Ε.Ε.-15 στους επιμέρους δείκτες

Πηγή: WEF

4. Σχέση ανταγωνιστικότητας ανάπτυξης και ανισότητας των δύο φύλων – Σχέση κατά κεφαλή ΑΕΠ και ανισότητας των δύο φύλων

Από τη συσχέτιση της κατάταξης των χωρών με κριτήριο το χάσμα μεταξύ των δύο φύλων:

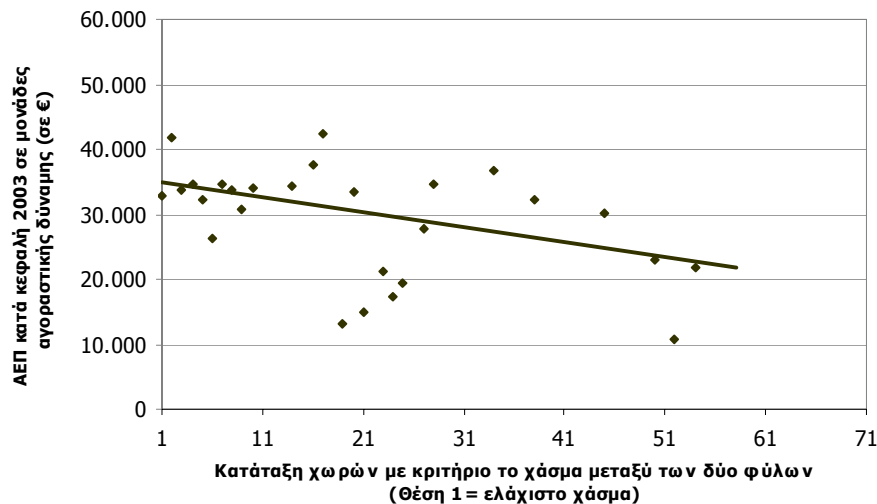
➤ **πρώτον**, με το κατά κεφαλή ΑΕΠ, προκύπτει ότι οι χώρες με το μεγαλύτερο κατά κεφαλή ΑΕΠ έχουν επιτύχει να μειώσουν τις ανισότητες μεταξύ των δύο φύλων καθώς βρί-

σκονται σε υψηλή θέση στην κατάταξη με κριτήριο το χάσμα μεταξύ των δύο φύλων

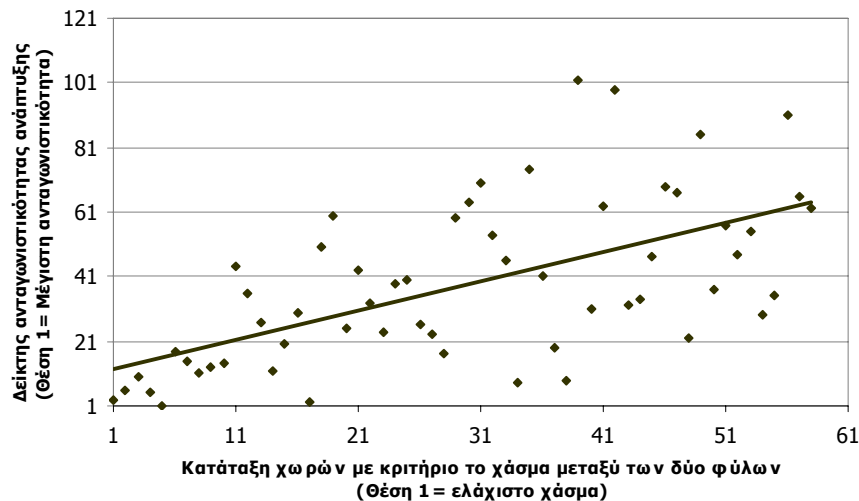
➤ **δεύτερον**, με το δείκτη ανταγωνιστικότητας ανάπτυξης, προκύπτει αντίστοιχα ότι στις ανταγωνιστικές οικονομίες υπάρχει μεγαλύτερη ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Οι παραπάνω συσχετίσεις, αν και δεν αποτελούν απαραίτητα κανόνα, παρέχουν μια προκαταρκτική ένδειξη της σχέσης μεταξύ του βαθμού ενίσχυσης των γυναικών και της δυναμικής μιας οικονομίας.

Σχέση κατά κεφαλή ΑΕΠ και χάσματος μεταξύ των δύο φύλων (Χώρες του ΟΟΣΑ)

Σχέση ανταγωνιστικότητας ανάπτυξης και χάσματος μεταξύ των δύο φύλων

5. Συμπεράσματα

Στη μελέτη του το WEF καταλήγει πως δεν υπάρχουν μοντέλα απόλυτης ισότητας μεταξύ των δύο φύλων. Με δεδομένη τη διεθνή εικόνα, όλοι όσοι μελετούν το συγκεκριμένο θέμα συμφωνούν ότι καμία χώρα δεν έχει επιτύχει να μηδενίσει τις διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Οι σκανδιναβικές χώρες πλησιάζουν προς την επίτευξη αυτού του στόχου, παρέχοντας στις γυναίκες μια ποιότητα ζωής σχεδόν ισότιμη με των ανδρών, με συγκρίσιμα επίπεδα πολιτικής συμμετοχής και με σχεδόν ίδια επίπεδα συμμετοχής στην εκπαίδευση και στην οικονομία.

Σε αρκετές χώρες υπάρχουν μεγάλες διακυμάνσεις σε συγκεκριμένους τομείς ενώ άλλες χώρες απέχουν πολύ από την ισότητα σε όλους τους τομείς.

Πάντως, παρατηρείται ότι οι περισσότερο ανταγωνιστικές χώρες είναι εκείνες στις οποίες το χάσμα μεταξύ των δύο φύλων είναι μικρότερο.

Η πολύ χαμηλή θέση της Ελλάδας μπορεί να αποδοθεί σε παράγοντες όπως:

- Το ποσοστό ανεργίας των γυναικών το 2004 ήταν 16,1%, πολύ υψηλότερο από το ποσοστό ανεργίας στο σύνολο.

- Η συμμετοχή των γυναικών στο εργατικό δυναμικό το 2004 ήταν μόλις 42,2% ενώ των ανδρών ήταν 64,8%.

- Το ποσοστό συμμετοχής των γυναικών στη βουλή αν και έχει αυξηθεί τα τελευταία χρόνια παραμένει σημαντικά χαμηλό.

- Οι πολιτικές ενίσχυσης των εργαζόμενων μητέρων (δημόσιοι παιδικοί σταθμοί, νομοθεσία για την προστασία της μητέρας) είναι ανεπαρκείς σύμφωνα με έρευνες του World Economic Forum.

Η βελτίωση της θέσης των γυναικών στην οικονομία, την εκπαίδευση, την πολιτική, γενικότερα στην κοινωνία είναι μέρος της προσπάθειας για τη βελτίωση μιας υψηλού επιπέδου κοινωνικής πολιτικής.

Σε αυτό το πλαίσιο θα πρέπει να έχουμε υπόψη ότι η αναβάθμιση του βιοτικού και κοινωνικού επιπέδου των πολιτών και της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί παρά μόνο αν η χώρα μας γίνει ανταγωνιστικότερη.